

ÖZET

Mineral Fosfor Kaynağı İçermeyen Etlik Cıvciv Rasyonunda Fitaz Katkısı Etkinliğinin Belirlenmesi

Bu araştırma, mineral P kaynağı içermeyen etlik cıvciv rasyonuna fitaz enzimi katılmasının etlik cıvcivlerde performans (canlı ağırlık, yem tüketimi ve yemden yararlanma), karkas randımanı, bazı iç organ ağırlıkları, tibia ağırlığı ve ham kül düzeyi ile serumda ve tibiada P, Ca, Mg ve Zn yoğunlukları üzerine olan etkilerinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır.

Araştırmada toplam 375 adet Ross 308 erkek cıvciv kullanılmıştır. Cıvcivler (+) kontrol, (-) kontrol ve deneme gruplarına her birinde 125 adet cıvciv olacak şekilde rasgele dağıtılmıştır. (+) Kontrol, (-) kontrol ve deneme grupları için 25 adet cıvciv bulunan beşer alt grup düzenlenmiştir.

Araştırmada %22,78 ham protein ve 3050 kcal/kg metabolizlenebilir enerji içeren etlik cıvciv yemi kullanılmıştır. Yararlanılabilir fosfor gereksinimini (%0,45) sağlayabilmek için dikalsiyum fosfat katılan rasyon (+) kontrol grubunu, dikalsiyum fosfat katılmayan rasyon (-) kontrol grubunu ve dikalsiyum fosfat katılmayıp fitaz enzimi katkısı yapılan rasyon deneme grubunu oluşturmuştur. Deneme grubu rasyonunda 500 FTU/kg olacak şekilde ticari fitaz enzimi katkısı kullanılmıştır.

Mineral P kaynağı içermeyen etlik cıvciv rasyonuna fitaz enzimi katkısı canlı ağırlık ve yem tüketimini (-) kontrol grubuna göre artırmış ($P<0,001$), (+) kontrol grubuna göre ise bu değerler daha düşük ($P<0,001$) bulunmuştur. Yemden yararlanma oranları bakımından fitaz katkısının önemli düzeyde etki oluşturmadığı, (+) kontrol grubuna göre bu değerlerin daha düşük olduğu ($P<0,01$) belirlenmiştir.

Karkas randımanı fitaz enzimi katkısından etkilenmemiştir. Karaciğer ve kalp ağırlıkları bakımından gruplar arasında önemli ($P<0,001$) düzeyde farklılık belirlenmiş, dalak ağırlığı bakımından gruplar arasında farklılık gözlenmemiştir.

Serum iP , Ca ve Mg düzeyleri fitaz enzimi katkısından etkilenmemiş, iP düzeyi bakımından (+) kontrol grubunda bulunan değer diğer gruplardan daha yüksek ($P<0,001$), Ca ve Mg düzeyi bakımından ise daha düşük ($P<0,001$ ve $P<0,01$) olduğu belirlenmiştir. Serum Zn düzeyi bakımından (+) kontrol ve (-) kontrol grupları arasında farklılık ($P<0,05$) gözlenmiştir.

Tibia ağırlığı ve ham kül düzeyleri üzerine fitaz enzimi katkısı önemli düzeyde ($P<0,001$) etki göstermiştir. Tibia ham külünde bulunan P, Ca ve Mg düzeyleri fitaz enzimi katkısından etkilenmemiştir. Zn düzeyi bakımından ise gruplar arasında önemli ($P<0,001$) düzeyde farklılık olduğu ortaya konmuştur.

Anahtar kelimeler: Etlik civciv, fosfor, fitaz, performans, tibia.